

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 4

«25» 03 2019 р.

Заступник голови

Приймальної комісії

Ю.О. Каганов

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

на основі здобутого освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня освіти
та
для осіб, які не менше одного року здобувають освітній ступінь бакалавра

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітня програма: Соціальна педагогіка

I. Пояснювальна записка

Соціальна педагогіка як перспективний напрям педагогічних знань досліджує вплив соціального середовища на виховання і формування особистості, соціальні відносини в середовищі проживання, шляхи зміни соціальної поведінки людини тощо. Соціальна педагогіка є наукою і практикою створення системи заходів щодо оптимізації виховання особистості з урахуванням конкретних умов соціальної сфери. У цілому соціальна педагогіка розкриває значення конкретних соціально-культурних умов середовища, їх вплив на педагогічний процес, інтегрує знання окремих галузей педагогічної та соціальних наук і впроваджує їх в практичну соціально-педагогічну діяльність в різних соціальних сферах: освіті, соціальному захисті, дозвіллі тощо.

1. Мета фахового вступного випробування з «Соціальної педагогіки» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, які вступають на основі освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем "бакалавр" спеціальності 231 Соціальна робота в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

2. Форма фахового вступного випробування.

Випробування проходить у кілька етапів:

- на початку засідання голова фахової комісії розпечатує пакет з варіантами білетів, що виносяться на вступне фахове випробування;
- абітурієнти дають письмову відповідь на питання екзаменаційного білету у письмовій формі. Тривалість письмового етапу - 60 хвилин;
- співбесіда з абітурієнтами з питань екзаменаційного білету;
- обговорення членами фахової комісії відповідей та оголошення оцінки студентам.

3. Білети: структура білету.

Білет фахового вступного випробування містить 3 теоретичних питання.

4. Вимоги до відповіді вступника.

Вступник має виявити **знання про:**

- предмет соціальної педагогіки і її головні функції; різні форми соціально-педагогічного впливу на особистість;
- сутність теорії і практики соціально-педагогічної роботи, її методи, засоби і організаційні форми з дітьми та молоддю, основи методики соціального виховання;
- місце і роль соціальної роботи у структурі гуманітарних та суспільно-політичних наук; її об'єкт, предмет, принципи та методи соціальної роботи;
- особливості соціальної роботи у різних сферах діяльності та з різними групами клієнтів (сфера зайнятості, охорони здоров'я, освіти, з сім'єю, мігрантами, старими людьми, безробітними, малозабезпеченими тощо).

Вступник має оперувати **дефініціями:** соціальна педагогіка; соціальна робота; особистість, соціальна група, громадська організація; закономірності, принципи, форми та методи: соціально-педагогічна діяльність, допомога, діагностика, корекція, профілактика; соціально-правовий захист

При аналізі питання абітурієнт **повинен вміти:**

- аналізувати, систематизувати інформацію про соціальні проблеми різних категорій клієнтів;
- класифікувати види, форми, технології соціально-педагогічної діяльності;
- демонструвати вміння вирішувати практичні завдання щодо конкретних проблем клієнтів;
- наводити приклади, обґрунтовувати свою позицію

II. Критерії оцінювання

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем бакалавра:

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

III. Структура програми

1. Загальна характеристика соціальної педагогіки як галузі знань. Предмет соціальної педагогіки, її мета, завдання і головні функції. Соціальна педагогіка як галузь інтегративних знань. Місце соціальної педагогіки в системі педагогічних знань, в галузі людинознавства та суспільствознавства. Структура соціальної педагогіки. Провідні категорії соціальної педагогіки. Соціальна педагогіка як навчальна дисципліна.

2. Провідні категорії соціальної педагогіки. Соціалізація, соціальне середовище, соціальне виховання, соціальна адаптація, соціальна профілактика, соціальна реабілітація як провідні категорії соціальної педагогіки. Поняття про педагогічні принципи. Принципи соціальної педагогіки: природо відповідності, гуманізму, культуру відповідності та інші. Методи соціальної педагогіки

3. Соціально-педагогічна робота як вид діяльності. Соціально-педагогічна робота як система. Об'єкт соціальної педагогіки і соціально-педагогічної діяльності. Суб'єкти соціальної педагогіки і соціально-педагогічної роботи. Джерела і рушійні сили розвитку соціально-педагогічної діяльності. Зміст і засоби соціально-педагогічної роботи. Загальні й педагогічні принципи і підходи в роботі соціального педагога. Механізми соціально-педагогічної діяльності.

4. Соціально-педагогічний процес: поняття, зміст, принципи. Поняття «соціально-педагогічний процес». Структура соціально-педагогічного процесу. Види соціально-педагогічної діяльності. Напрями здійснення соціальної роботи з дітьми та молоддю: соціальна профілактика, соціальне обслуговування, соціальні послуги, соціальна допомога, соціальна реабілітація.

5. Професійна діяльність соціального педагога. Специфіка професійної діяльності соціального педагога. Структура соціально-педагогічної діяльності. Соціальний педагог як суб'єкт педагогічної діяльності. Сфери діяльності соціального педагога

6. Соціалізація як провідна категорія соціальної педагогіки. Соціалізація як соціально-педагогічне явище. Загальне уявлення про соціалізацію. Стадії соціалізації. Людина як об'єкт, суб'єкт та жертва соціалізації. Мікро-, мезо-, макро-, мега- фактори соціалізації. Засоби соціалізації. Механізм соціалізації. Педагогічні проблеми соціалізації людини.

7. Педагогічні проблеми соціалізації людини на різних етапах життя. Педагогічні аспекти соціалізації людини на ранній стадії її розвитку, підлітка шкільного віку, на етапі трудової діяльності та в після трудовому етапі життя. Питання педагогічної допомоги в персоналізації людини. Соціальна адаптація як складова процесу соціалізації особистості. Ресоціалізація як проблема, що відображається на самореалізації людини в середовищі життєдіяльності.

8. Розвиток дитини в соціумі. Поняття про розвиток дитини. Суперечності як рушійна сила розвитку особистості. Чинники, що визначають розвиток особистості: зовнішні; внутрішні; керовані; некеровані. Біологічні чинники. Соціальні чинники. Вплив середовища на розвиток дитини. Соціально-економічні чинники. Соціально-демографічні чинники. Етнічні чинники. Історичні та культурологічні чинники.

9. Основи поняття теорії соціального виховання. Про теорію соціального виховання. Пануючі підходи до розуміння сутності процесу соціального виховання. Про поняття суб'єкт і об'єкт виховання. Цілеспрямований розвиток людини як об'єкт соціального виховання. Особистість як індивідуальний суб'єкт соціального виховання. Групові та соціальні суб'єкти системи соціального виховання. Специфічні принципи соціального виховання. Цінності соціального виховання. Система соціального виховання в Україні. Управління системою соціального виховання

10. Сім'я як соціокультурне середовище виховання і розвитку особистості. Соціально-педагогічна допомога матері і дитині. Місце і роль сім'ї в соціалізації особистості. Сім'я як соціальний інститут. Закономірності функціонування сім'ї. Соціальний статус сім'ї. Соціальні функції сім'ї. Виховання в сім'ї як соціально-педагогічне явище. Криза сучасної сім'ї: основні проблеми. Сім'я як посередник між соціумом й індивідом. Типи сімей. Функціонально неспроможні сім'ї. Педагогічні впливи, спрямовані на подолання суперечностей між ціннісними орієнтаціями сім'ї та суспільства. Шляхи підвищення виховних можливостей родини.

11. Соціально-педагогічний аналіз молодіжних угруповань та об'єднань. Типи угруповань. Соціально-спрямовані групи молоді. Молодіжні групи економічної та політичної спрямованості. Соціально-групові установки, норми, цінності, контроль. Групова свідомість та стереотипи поведінки. Груповий тиск, соціальні статус і роль. Згуртованість групи. Лідерство. Ієрархія в групі. Механізми групової інтеграції: переконання, навіювання, наслідування, зараження. Характеристика молодіжної субкультури.

12. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та юнацького руху. Проблеми соціально-педагогічного захисту дитинства в контексті гуманістичної парадигми захисту прав людини. Міжнародні правові документи в сфері захисту прав людини, дитини: "Загальна декларація прав людини", "Декларація про права інвалідів", "Конвенція про права дитини". Головні громадянські права особистості.

13. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми-сиротами і дітьми, позбавленими опіки батьків. Поняття "соціальне сирітство", відсутність батьківського піклування. Категорії дітей, що потребують опіки й піклування. Історія питання.

14. Соціально-педагогічна діяльність з дітьми з девіантною поведінкою. Основні види соціально-педагогічної діяльності з дітьми з девіантною поведінкою. Профілактика і реабілітація – основні види соціально-педагогічної діяльності з дітьми з девіантною поведінкою: сутність понять. Основні підходи до діяльності з дітьми девіантної поведінки: інформаційний, медико-біологічний, соціально-психологічний і соціально-педагогічний.

15. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітніх навчальних закладах. Школа як відкрита соціально-педагогічна система. Функції та ролі соціального педагога в навчально-виховному закладі. Зміст соціально-педагогічної роботи у загальноосвітньому закладі. Сучасні соціально-просвітницькі програми для учнів. Своєрідність виховного середовища спеціальних допоміжних навчальних закладів. Джерела і фактори формування змісту освіти в спеціальних допоміжних навчальних закладах, їх характеристика.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях / О.В. Безпалько. – К.: Логос, 2003. – 118 с.
2. Заверико Н.В. Соціальна педагогіка: [навч. посіб.] / Н.В. Заверико. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 240 с.
3. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: [навч. посіб.] / Коваль Л.Г., Зверева І.Д., Хлебик С.Р. – К.: ІЗМН, 1997. – 392 с.
4. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика: учебник / Л.В. Мардахаев. – М.: Гардарики, 2005. – 269 с.
5. Мудрик А.В. Социальная педагогика / А.В. Мудрик. – М.: Академия, 2000. – 184 с.
6. Оржиховська В.М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: навчально-методичний посібник / В.М. Оржиховська. – К., 1996. – 352 с.
7. Основы социальной работы / [под ред. П.Д. Павленок]. – М., 1997. – 368 с.
8. Словарь-справочник по социальной работе / [под ред. Е.И.Холостовой]. – М.: Юрист, 1997. – 424 с.
9. Словник–довідник для соціальних працівників та соціальних педагогів / [за ред. А.Й. Капської, І.М. Пінчук, С.В. Толстоухової]. – К.: УДЦССМ, 2000. – 234 с.
10. Соціальна робота в Україні: навч. посібник / [за заг. ред. І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової]. – К., 2003. – 233 с.
11. Социальная работа с молодежью / [под общ. Ред. А.А.Яременко, И.А.Хохленкова]. – К., 1994. – 104 с.
12. Социальная педагогика: Курс лекций./ [под ред. М.А. Галагузовой]. – М., 2000.
13. Соціальна педагогіка: теорія і технології / [за заг. ред. І.Д. Звереві]. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 316 с.
14. Технології соціальної-педагогічної роботи: навч. посіб. / [за ред. А.Й. Капської]. – К.: Центр навчальної літератури, 2000. – 372 с.

Голова фахової
атестаційної комісії

Н.О.Губа